

Future Camps i JUMP

Andre rum, andre muligheder

Niemeyer-Jensen, Beatrix; Zick, Sebastian; Jensen, Christine Revsbech; Bertling, Esther; Jensen, Christine Revsbech

Publication date:
2020

Document Version
Andet version

Citation for published version (APA):
Niemeyer-Jensen, B., Zick, S., Jensen, C. R., Bertling, E., (TRANS.), & Jensen, C. R., (TRANS.) (2020, mar). Future Camps i JUMP: Andre rum, andre muligheder. Roskilde Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@ruc.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Future Camps i JUMP – andre rum, andre muligheder

Future Camps i JUMP – andre rum, andre muligheder

Future Camps er et centralt element i projektaktiviteterne i JUMP. Der blev i alt afholdt 11 camps i løbet af projektet. Hver maj og oktober deltog omkring 20 unge mennesker fra de deltagende produktionsskoler i en Future Camp på en campingplads i Danmark i fire til fem dage, hvor det hele drejede sig om emnet: *"det gode liv og det gode arbejde hvor vi bor"*. Der blev også holdt en Future Camp på tre dage af samme format hvert år for de undervisere, som deltager i JUMP. Disse Future Camps var såvel handlings- som refleksionsrum. Deltagerne fik muligheden for at komme lidt væk fra deres dagligdags omgivelser og arbejde praktisk og målrettet på fælles produkter og at reflektere over arbejds- og livsbetingelser sammen. Alle Future Camps indeholdte et tilbud med praktiske aktiviteter og ledte diskussioner, som altid var orienteret mod den klassiske model for fremtidsværkstedet (Jungk/Müllert 1981), og blev tilpasset JUMP-projektets specifikke kontekst.

Idéen om fremtidsværkstedet
Konceptet "fremtidsværksted" blev udviklet af Robert Jungk i forbindelse med den økologiske uddannelse som en metode i voksenuddannelsen, for at høre implicerede parter, inddrage borgere og bidrage til at styrke demokratiseringsprocesser.

Fremtidsværksteder opstod der, hvor mennesker var kritiske over for de etablerede institutioner eller produktions- og livsformer, som ødelægger naturen og miljøet, og ville bearbejde de pågældende problemer sammen, for at udvikle kreative løsninger. Beslutninger om fremtiden skulle ikke længere alene overlades til planlæggere og politikere, men de berørte borgere skulle få instrumenter til at udvikle deres egne koncepter af en livsværdig, menneskeværdig, økologisk og fredelig fremtid (sml. https://www.sowi-online.de/praxis/methode/zukunftswerkstatt.html_2).

Bag idéen om fremtidsværkstedet står idéen om den demokratiske inddragelse i politiske beslutningsprocesser. De berørte borgere skal ikke kun inddrages i beslutningsprocesser som eksperter for deres egen situation, men snarere udvikle løsningskoncepter for samfundsmæssige udfordringer sammen. Den enkelte får flere handlemuligheder via gruppeprocessen og kan være med til at bearbejde problemer eller udfordringer, som normalt ligger uden for den enkeltes rækkevidde. Og det drejer sig ikke kun om "små" emner": Snarere blev metoden helt fra begyndelsen udviklet som et alternativ til statslig planlægning, som gør, at de, som er direkte berørt af planlægninger og deres konsekvenser, kan være med til at udvikle alternative og bæredygtige løsningsmodeller for sociale og økologiske udfordringer. Fremtidsværkstedet er på den

måde en metode for deltagere, som i form af et (tankemæssigt) eksperiment er rettet mod udviklingen af alternative idéer om fremtiden, og som inddrager de berørte borgere i problem- og beslutningsprocessen som eksperter i deres egen sag. Det er dermed også en læringsmetode for kooperativt samarbejde og holistisk tænkning og en reflektionsmetode for at efterprøve egne positioner i processen af den samfundsmæssige udvikling (sml. https://www.sowi-online.de/praxis/methode/zukunftswerkstatt.html_2).

Fremtidsværksteder består altid af en kritik-, en utopi- og en realitetsfase. Ud over det, kan man starte med en præsentation af det overordnede emne og af deltagerne og afslutte med en refleksion om gennemførelsen. I kritikfasen bliver deltagerne opfordret til at formulere, hvad de ikke kan lide ved problemfeltet og til at yde deres kritik så detaljeret som muligt (mundtligt eller skriftligt). Efter dette "negative perspektiv" følger utopifasen, hvor man formulerer sine ønsker for fremtiden konstruktivt og uden restriktioner. I begge faser er det vigtigt, at alle ytringer bliver taget til efterretning uden at blive vurderet og uden at de relativiseres igennem en problemanalyse. Fantasierne om fremtiden skal ikke begrænses under henvisning til realiteten. Først i den tredje fase følger en prioritering efter emner og efter en indgående diskussion af den kritik og de fremtidsfantasier, som deltagerne

har givet udtryk for, beslutter man i fællesskab, hvilket projekt kan og skal gennemføres og hvordan og hvilke konkrete handlinger der er nødvendige (sml. Jungk/Müllert 1989, s. 220-233.) Senere i teksten vil vi vise et eksempel på, hvordan et fremtidsværksted konkret forløb i JUMP.

Future Camps – overførsel af fremtidsværkstedet til JUMP's projektetekst

Til brug i projektet blev fremtidsværkstedets koncept ændret og tilpasset projektets specifikke kontekst. JUMP skal motivere produktionsskoleelever til at arbejde i nabolandet. Til dette formål har vi udviklet en række lettilgængelige tilbud, hvor eleverne kan komme på korte ophold i udlandet, som er ledsaget af pædagoger og som forbereder dem gradvist på en praktik i nabolandet. Future Camps er en trædesten i dette koncept, hvor vi ikke fokuserer på arbejdet på projektpartneres værksteder eller i en virksomhed, men at elever fra

alle projektinstitutionerne lærer og arbejder sammen på et tredje sted. Future Camps arbejder mod det generelle projektmål at fremme mobiliteten, men som det eneste af de afprøvede formater tilbyder de et mulighedsrum, hvor alle deltagere mødes under de samme forudsætninger, da de bliver holdt på et sted, hvor ingen er hjemme.

I overensstemmelse med projektets overordnede mål stod alle Future Camps under mottoet *"Det socialintegrative arbejdsmarkedet og det gode liv i den region, vi lever i"*. En af de særlige udfordringer ved projektet er, at vi har deltagere fra Tyskland og Danmark, som har forskellige muligheder og begrænsninger. Kulturforskelle viser sig også i forskellige pædagogiske arbejdsmetoder, og alt det skal håndteres på en konstruktiv måde.

På projektets hjemmeside står der:

"Med Future Camp-metoden vil vi sætte innovationer i gang og fremme udviklingen af fremtidsorienterede idéer, som refererer til regionens styrkepositioner, som f.x. turisme, oplevelsesøkonomi og maritim positionering.

Sociale innovationer skal kunne bruges både på individuelt og samfundsmæssigt niveau.

Den særlige udfordring er elevernes og medarbejdernes forskellige sociale, kulturelle og regionale betingelser. Der bliver skabt et frit rum for tanker, hvor nye idéer og usædvanlige fremgangsmåder er tilladt og må afprøves. Studerende fra de pædagogiske uddannelser på begge universiteter deltager, under ledelse af RUC, i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af vores Future Camps."

Der bliver tilbudt to typer Future Camps:

1. Fokus – Medarbejdere fra de deltagende uddannelsesinstitutioner:

På hver Future Camp arbejder 3-4 medarbejdere og for eksempel medarbejdere fra virksomheder i tre dage på alternative løsninger for at inkludere vores målgruppe. Nye muligheder for socialt iværksætteri bliver udviklet (f.x. "pop-up-restaurant", cykelturisme, serviceagentur for "simple aktiviteter"). Den bedste idé eller de bedste idéer bliver i tredje projektår gennemført af medarbejdere, elever og studerende sammen. Resultaterne fra medarbejdernes Future Camps bliver taget op og diskuteret på elevernes Future Camps.

2. Fokus – Dårligt stillede unge mennesker fra de deltagende uddannelsesinstitutioner:

Med udgangspunkt i elevernes personlige situation forbedres elevernes personlige og sociale kompetencer i forskellige workshops. Future Camps for elever varer 5 dage og bliver afholdt i omgivelser, som adskiller sig fra det, eleverne er vant til. Mulige emner er for eksempel "Leve/lære/arbejde" (arbejdsverden og hverdagsliv), theater, kunst, mediekompetence, musik, "upcycling".

3. Fokus – fælles afslutningsarrangement:

I tredje projektår holder vi et afslutningsarrangement, hvor de/n udviklede idé(er) bliver gennemført. Deltagerne kommer fra medarbejdernes og elevernes Future Camps.

Future Camps er tænkt som en drivkraft for innovation, som et rum for interkulturel praksis og skal fremme mobilitet, fleksibilitet, fælleskab og iværksætterkultur.

Det klassiske fremtidsværksted som refleksionsproces og kreativt værksted blev begrænset til en til to timer om formiddagen. Ud over det, blev der tilbudt

flere workshops inden for håndværk og kreative aktiviteter, hvor der blev fremstillet produkter, som man præsenterede for hinanden den sidste dag. De forskellige værkstedsaktiviteter indeholdt blandt andet musik-, cykel-, skateboard- og upcyclings-workshops, bodypainting og afslapningsteknikker.

Sociale aktiviteter dannede rammen om de praktiske aktiviteter. Hver dag begyndte med en såkaldt "icebreaker", hvor deltagerne kunne lære hinanden at kende. Det fremmede forståelsen imellem de tyske og danske deltagere. Ud over det, var en ekskursion til Svendborg blevet til en fast del af programmet. I Svendborg besøgte vi lokale museer og projekter, og deltagerne måtte gå tur i byen på egen hånd. Alle ekskursioner blev så afsluttet med et fælles måltid i Svendborg.

Et yderligere element var "*Speakers Corner*". Under denne taletid fortalte elever eller udvalgte gæster om oplevelser, de havde gjort i projektet, for eksempel i løbet af en praktik i nabolandet eller om idéer, som kunne være inspirerende i sammenhæng med projektet.

For at tage højde for deltagernes forskellige sprogkunderskaber blev alle oplæg tolket og skrevet på "vægaviser" på begge sprog af ordstyrerne. På den måde blev oplæggene både synliggjort og værdsat.

Et eksempel på en ugeplan (bilag 1) viser, hvordan elementerne fremtidsværksted, workshops og fritid blev kombineret.

JUMP's Future Camp-koncept kombinerer elementer af handlingsorienteret læring, fritidspædagogik og demokratisk læring. Indholdsmæssigt og tematisk fokuserede Future Camp'ene i løbet af projektet mere og mere på at udvikle tilbud inden for cykelturisme og at afprøve dem ved større events, hvor det ikke kun drejede sig om aktiviteterne på eventen, men også om aktiviteternes beskæftigelses- og arbejdsmarkeds-potentiale. På den måde blev der for eksempel tilbudt en cykelworkshop på de fleste Future Camps. I det første år udviklede danske og tyske unge en fagpraktisk ordbog mens de arbejdede, og det andet år blev der bygget en service-cykel. Den bestod af to cykler, som var svejset sammen, påsat en stor materialekasse for at kunne transportere og reparere cykler ude på cykelruterne. Denne service-cykel bliver brugt, når JUMP har grupper er på cykeltur.

En anden gang var skateboardworkshops, som også fokuserede mere og mere på cykelturismen i løbet af projektet. Mens elevernes færdigheder og kreativitet stod i fokus i starten, hvor skateboards både blev brugt som sportsudstyr og som materiale til genbrugs-idéer, fokuserede man på sidste Future Camp på at fremstille møbler til den planlagte JUMP Bed&Bike motel i Toreby ved hjælp af skateboards.

De faser af fremtidsværkstederne, som også kaldes "*Future Creation Workshop*", gav indblik i de unges livsverden. Her kunne nogle af kritikpunkterne og fremtidsfantasierne tages op ved udviklingen af større events og i de praktiske workshops.

Kritik – Utopi – Realisering

I det følgende beskriver vi forløbet af et eksempel JUMP fremtidsværksted. De emner, som blev behandlet, gav altså indblik i produktionsskoleelevernes livsverden. Efter deltagerne blev budt

velkommen og metoden blev præsenteret, blev eleverne som metoden foreskriver i kritikfasen opfordret til at forklare, hvad der irriterer dem uden begrænsninger. Der blev både talt om individuelle problemer og ytret (uddannelses-)politisk kritik. Både tyske og danske elever talte for eksempel om, hvor svært det er for dem at prøve at finde et arbejde, at de skal klare sig med (for) få penge, og at de føler sig stigmatiseret på grund af deres uddannelsesmæssige baggrund. De kritikpunkter, som blev nævnt på første Future Camp, dækkede alle livsaspekter og omfattede de følgende punkter:

Kritikfase

- Regering
- Elever på specialskoler bliver stigmatiseret
- For meget kontrol på ungdomshjem:
Produktionsskole -> uddannelse = ingen penge
- Kommunale institutioner samarbejder ikke
- Min familie er meget negativ pga. autismen i familien (stigmatisering)
- Problemer med vores løn (DK)
  - Skolen ansætter psykologer i stedet for at give os en lønforhøjelse
  - Gebyrer for computere, transport etc.
  - Høj gæld efter uddannelsen
- Høje krav for uddannelse efter folkeskolen (DK)
- Alt kræver et højt kvalifikationsniveau
- Eksamensbeviser fra folkeskolen stigmatiseret
- For få muligheder for praktiske uddannelser (DK)
- Det er svært at have jobs ved siden af, når man får penge fra kommunen - tvunget til sort arbejde, legalt arbejde er ikke muligt
- Afvandring fra landdistrikterne pga. arbejde
- Uddannelsesinstitutioner ligger for langt væk - bruger for meget tid på transport
- For få praktiske uddannelsesmuligheder
- Systemet skubber dig rundt, kan ikke få en computer
- Unge med ADHD, autisme, dysleksi får hjælp for sent, for eksempel computer + software
- For mange fordomme imellem produktionsskolen og gymnasiet i DK og DE
- Stræber vs. doven
- Fordomme imellem eleverne på gymnasiet og på produktionsskoler
- Kan ikke tage en social- og sundhedsuddannelse pga. min historie
- Svært at finde et job, når man er 18 år gammel - høj løn
  - Alt bliver lukket
  - Ingen praktik
  - Det er svært at få et arbejde på Lolland-Falster
- Specialskoler bliver lukket, "Hauptschule" er den eneste mulighed
  - Det er ikke muligt, at komme tilbage på en almindelig skole, når man har været på specialskole
  - Lærer ignorerer elev efter hun er kommet tilbage til den almindelige skole
- Ingen penge til at gå til gymnastik pga. transport
- Flygtninge er bange for danskere og tyskere
- Tyskere er bange for flygtninge
- Kan ikke gå til karate længere pga. pengene
- For meget racisme over for flygtninge pga. religion etc.
- Fritidsmuligheder for unge blive lukket for at spare penge
- Medier laver hetz mod flygtninge
- Jeg kommer fra ghettoen og det er ikke flygtningene, som er årsag til problemerne
- For meget arbejde / ingen tid til fritid
- Skole fra 8 til 16/ingen tid til andet efter det (mentalt/hjernen er fyldt op)
- Lige mange og tydelige problemer i Danmark og Tyskland
- Bror på 15 år har stress og hjerteproblemer pga. mere tid i skolen

Dagen efter gav fantasifasen tid og rum for alternative indspil, hvor det i første omgang udtrykkeligt ikke drejede sig om, om og hvordan fantasierne kunne gennemføres. Emnerne fokuserede i bredt omfang (ud-)dannelseshverdagen, men der blev også refereret til planlægningen af Future Camp'en og projektplanlægningen med mere. Vægavisen, som blev lavet (i søjlen til højre), viser at der faktisk næsten ikke var grænser for fantasien.

Bidragene blev bagefter ordnet efter emner. Inden realiseringsfasen, hvor der som regel bliver udarbejdet konkrete planer for gennemførelsen, blev fantasierne samlet under fire overskrifter, hvor deltagerne så måtte vælge en, inden gruppearbejdsfasen gik i gang. I en fælles proces fandt man frem til de følgende overskrifter:

- *Uddannelse og arbejde,*
- *Future Future Camps*
- *Offentlighed for produktions-skoleelever*
- *Solidaritet og kærlighed.*

De unge talte så efterfølgende i små grupper, som blev ledt an af medarbejderne, om deres ønsker og krav. Under overskriften "*offentlighed for produktions-skoleelever*" gav eleverne udtryk for et bredt ønske om anerkendelse og værdsættelse. "*Solidaritet og kærlighed*" stod for socialt engagement, som for eksempel blev konkretiseret i form af hjælp til hjemløse. Og der blev givet

Fantasifase

- Rabatkort for fritidsaktiviteter
- Kommunikationsafdeling imellem kommuner, så at man kun skal gå et sted hen
- Vi vil gerne have et "pengetræ" [*paradistræ*]
- Vi vil, at alle har nok penge
- Flere lande i JUMP, som for eksempel England og USA
- En mentor, som kan hjælpe mig at finde arbejde og går til jobsamtaler sammen med mig.
- Future Camp i Tyskland – hver måned
- Flere lejligheder for hjemløse på landet
- Det samme sprog i hele verden
- Aktiviteter om aftenen på Future Camp
- Ingen regering
- Regeringen burde besøge os på skolen, så de ser, hvordan vi har det
- Der skal også være unge i regeringen
- Uddannelser skal kræve lavere kvalifikationer
- Mulighed for at installere den rigtige software på egen computer
- Cool, hvis butikkerne kunne sende regninger / kreditkøb
- Putin med lyserødt nederdel – han er bøsse
- Min skole burde betale min ferie, så jeg ikke behøver at spare op til den
- Min skole burde betale mit overarbejde
- Flere specialskoler (4)
- Vi kan løse racismen, hvis vi elsker hinanden
- Et bedre og bredere uddannelsessystem – en større gråzone
- Jeg vil gerne have en lyserød elefant og en enhjørning
- Jeg vil gerne have, at man får mere støtte, hvis man bor alene (1)
- Jeg vil gerne være popstjerne
- Jeg vil have en sportworkshop på min skole og på Future Camp
- Mere viden om spil i Tyskland
- Lærerne skal synge for os
- Et system, hvor man får flere penge, når man er kommet langt i uddannelsen
- Religion burde ikke spille en rolle

meget konkrete forslag til de kommende Future Camps, som blev inddraget i den videre planlægning.

Future Camp som mulighedsrum

En Future Camp bliver i JUMP's sammenhæng til et mangfoldigt mulighedsrum. At man rejser et nyt sted hen giver mulighed for re-orientering, og den interkulturelle gruppe opfordrer til, at gøre nye og anderledes erfaringer med sig selv og andre. Handlings- og produktionsorienterede workshops muliggør hurtige succesoplevelser og ikke mindst har man i den afsluttende præsentation andre muligheder for at opleve egen formåen end i hverdagen. Selvom kulturforskellene mellem Tyskland og Danmark synes at være ubetydelige, muliggør de - ikke mindst på grund af de forskellige sprog - at man distancerer sig, i det mindste midlertidigt, fra de vante mønstre eller roller. En Future Camp kan individuelt opleves som en mulighed eller som en udfordring. Men i hvert fald åbner den muligheder for at udvikle sig. Strukturelle betingelser kan i ændrede og uvante rum som en Future Camp i visse omfang genforhandles og nye handlemuligheder opstår. I den sammenhæng er medarbejdernes pædagogiske støtte ikke uvæsentlig. Det synes at være af særlig betydning at reflektere over, og stille spørgsmålstejn ved, egen handlekraft for at udvide mulighederne for deltagerne. Også for medarbejderne er det en udfordring, at se deltagerne i et nyt lys uden for hverdagssituationen. Fremtidsværkstedets koncept er på grund af princippet om demokratiseringen, deltagerorienteringen og rækkefølgen på kritik og utopi en egnet metode for at frigøre kreativt potentiale, også i forhold til

sig selv. I modsætning til arbejds- og uddannelseshverdagen bliver Future Camps til et særligt mulighedsrum for at afprøve forandringer.

Litteratur

Reinhard Fuß / Wolfgang Stark: Kritik, Phantasie und Realisierung - "Zukunftswerkstätten" und ihr Veränderungspotential.

[Kritik, fantasi og gennemførelse - "fremtidsværksteder" og deres forandringspotentiale] I: Arbeitskreis "Zukunftswerkstätten" (Hrsg.): München - WerkStadt der Zukunft. München 1991, S. 10.

https://www.sowi-online.de/praxis/methode/zukunftswerkstatt.html_2

Bundesverband Neue Erziehung: Zukunftswerkstätten. Ermutigung zum Experimentieren mit einer basisdemokratischen Arbeitsweise. *[Fremtidsværksteder. Opmuntring til at eksperimentere med en basisdemokratisk arbejds metode.]* Bonn 1992.

Jungk, Robert / Norbert R. Müllert: Zukunftswerkstätten. Mit der Phantasie gegen Routine und Resignation. *[Fremtidsværksteder. Med fantasi mod rutine og resignation.]* München 1989.

Jung, Robert (Hrsg.): Katalog der Hoffnung. 51 Modelle für die Zukunft. *[51 modeller for fremtiden]* Frankfurt/M. 1990.

Kuhnt, Beate / Norbert R. Müllert: Moderationsfibel Zukunftswerkstätten: verstehen - anleiten - einsetzen. *[Begynderbog i ledelsen af fremtidsværksteder: At forstå - vejlede - bruge]* Münster 1996.

Weinbrenner, Peter / Walter Häcker: Zur Theorie und Praxis von Zukunftswerkstätten. *[Om fremtidsværkstedernes teori og*

praksis] I: Bundeszentrale für politische Bildung (Hrsg.): Methoden der politischen Bildung. Handlungsorientierung. Bonn 1991.

Bilag 1:

Eksemplarisk forløb af Future Camp fra 10.-13. 10. 2016

Preparation

Packing list for the students.
Sheet protector with program, accommodation with cottages number, participant list, blank notepaper and more for both students and staff.

1st day, Monday Oct 10th (social and cultural activities)

12:00-13:00	Lunch and welcome, settling in
13:00-13:15	JUMP song/Van Halen and slide show. Presentation: Welcome to students and staff in Danish and German. Short presentation of JUMP and the Future Camp in Danish and German. Who are we? Why are we here? Map on the wall: Where are we? Where do we come from? Program for Monday on wallpaper
13:15-14:00	Breaking the ice – speed dating One Dane and one German is sitting together for max 10 min. All staff will support the students. Results from the groups 35 minutes. The students want to meet other students from both countries.
14:00-14:15	Program for Future camp - introduction In Danish and German.
14:15-15:00	Find your workshop – presentation of workshop Who translates into the other language? 1. Workshop Bicycle wheels . ◆ Bicycle poster on wall 2. Workshop Music . ◆ Poster? 3. Workshop Zentangle . ◆ Zentangle poster on wall
15:00-15:30	Coffee break
15:30-17:00	Games - Softball - King's game - Walk on the beach - Pool

	- Miniature Golf - Soccer golf - Board games - ...
17:00-18:00	Find your hut Slide with accommodation plan

18:30	Dinner
20:00	Evening program? Teacher meeting

2nd day, Tuesday Oct 11th

8:00-9:00	Breakfast
9:00-9:20	Program for today on wallpaper. Icebreaker.
9:20-10:20	Presentation of future camp: Theme for the future camp on wallpaper What is a future camp? Why a future camp? Presentation of the theme for the future camp: Det rummelige arbejdsmarked og det gode liv i regionen (?) Der sozialintegrative Arbejdsmarkt und das gute Leben in der Region (?)
10:30-11:30	Future camp ◆ Warm up phase ◆ Critique phase.
11:30-12:30	Practical workshop. Have the students start with working out a technically relevant Danish-German glossary with post-its, which stays in the workshop rooms.
12:30-13:30	Lunch
13:30-14:00	Speakers corner: Have the students prepare a photo collage from the hearing market
14:00-15:30	Practical workshop, inclusive break.
15:30-16:00	Break and take off
16:00-16:30	Cars to Svendborg. How many and which cars?
16:30-18:30	Walk around in Svendborg Walk together? Who organize the walk around in Svendborg?
18:30	Dinner at King of kebab & pizza
20:00	Return to Bøsøre.

Evening: Staff meeting: Evaluation of the day – the program for tomorrow.

3rd day, Wednesday Oct 12th

8:00-9:00 Breakfast
9:00-9:15 Program for today on wallpaper.
Presentation of todays program.
Icebreaker.
9:20-10:10 Future camp: Fantasy phase.
10:10-10:30 Break
10:30-12:30 Practical workshop.
12:30-13:30 Lunch
13:30-15:00 FC: Living and learning/working with ideas. FC Reality phase. Developing ideas from yesterday, asking: what are we able to develop further? Preparation of presentations of the ideas (in groups)/pitch practice.
15:00-15:30 Icebreaker (outdoors).
15:30-16:00 Break
16:00-18:00 Practical workshop.
18:30-19:30 Dinner.
20:00- Socializing – music workshop concert

4th day, Thursday Oct 13th

8:00-9:00 Breakfast
9:00-9:30 Program for today on wallpaper.
Icebreaker.
9:30-10:30 FC Presentations (plenary).
Feedback from everyone.
10:30-10:45 Break
10:45-11:30 Presenting workshops
11:30-11:45 Break
11:45-12:15 Speed evaluation.
12:15- Photo, lunch and goodbye.

Future Camps in JUMP – andere Räume, andere Möglichkeiten

Impressum

Originalt udgivet af:

Europa-Universität Flensburg, Institut für
Erziehungswissenschaften Arbeitsbereich
Erwachsenenbildung niemeyer@uni-flensburg.de;
sebastian.zick@uni-flensburg.de

Skrevet af (dansk version):

Prof. Dr. Beatrix Niemeyer, Sebastian Zick
og Christine Revsbech Jensen

Oversat til dansk af Esther Bertling og
Christine Revsbech Jensen.

Vi takker Kathrin Feist og Martyna Wolsky
for hjælp ved udarbejdelsen.

Denne dokumentation af projektet er op-
stået samarbejde med alle JUMP-projekt-
partnere.

ISBN dansk e-version: 978-87-7349-191-1